

૧ લેખિયા પાત્રીદારની નાત નાતના સુધારાનું પુસ્તક.

— ❧ —

કેક ન કરશો મોઢ કદી, કેક કલેશનું મુળ;
જીવો કેક કરી જાદવે, કર્યું નીકંદન કુળ.

— ✽ —

ગામ. ૨૦ નું.

નવજાતી સંગ્રામી, બચા જનો સીર ભાર;
મોકળના મેળાપી, ખાય ખાટણો માર.

— ✽ —

દસ્તાવેજ સાથે.

પરચા કહેવાયી
છાપી પ્રસિદ્ધ કરનાર વણસોલના
પંડ્યા શેવકરામ ત્રાંણકરામ

— ❧ —

અમદાવાદ “વિજેન્દ્ર પ્રેસ” ખાડીયા.

નથી વિદ્વતા વાપરી દેશ તાઝે,
 નથી વાપરી પાઈ જે લોક કાઝે;
 નથી કામ કીધાં સ્વદેશાભીમાની,
 વૃથા જન્મ જોયો કરી શી કમાણી.
 હશે તે કદાપી બહુ લક્ષ્મીવાળો,
 વડા વૈભવી રાજવી ને રૂપાળો:
 તથાપી ન તેને ત્રિવેદી વખાળો,
 બરે પેટ તે કાગ કાગ પ્રમાણ.

૨૪૪૫

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
 ગાંધીનગર
 ગુજરાતી ગ્રંથીરાઈટ-સંગ્રહ

મશ્વરે ૨૫ પા : ૪૬, ૨૩૨૮૩

गुजरान विद्यापीठ ग्रंथालय

(गुजरानो कर्पोरासिमु विमान)

अनुक्रमिक २४४५ टांक

मुस्तकनु नाम लेखा ५।२।६।२०१ गुलाम
२३६।२।

क्रिय २।६४६-२।५। : ४ : ६ २३६२

(૩)

સુચનાપત્ર.

૧ આપણા નાનાં નાનાં ગામોનાં લોકોમાં પાટીદાર સરખે સરખાં ગામોના લોકો ભોગા થઈ હરાવ કરવાની જરૂર થઈ છે કે, આપણા લોકો અભીમાન કરી પોતાની કન્યાઓ મોટા એટલે ઉંચ વાળા ગામોમાં પરણાવીએ છીએ. તેથી કરી તે લોકો આપણા ઘરે તીરસ્કાર કરી તથા બહુ પ્રકારનું દુઃખ દેઈ ધણી પજવણી કરીને પૈસા લેછે, એટલુંજ નહીં પણ દીકરીઓને પણ ધણા પ્રકારની પીડા પાડે છે. ને બરોબર સુખ દેતા નથી. આવી રીતે અભીમાનથી ઉંચ ક્ષત્રમાં દીકરી પરણાવવાથી સુખને બદલે કિલ્લટુ દુઃખ થાય છે. આ દુઃખ અભીમાનથી સાલવાથી થાય છે. તથા અભીમાનથી તે મુજબ બહુજ ખર્ચ કરવાથી દેવાદાર થઈ જઈએ છીએ ને દેવું વેં લોકોમાં ઉધાડુ પડે તો પછી આપણા દીકરાઓને તો આપણાથી ધણી જ નીચ પદવીનો માણસ પણ કન્યા પૈસા લેતાં પણ આપતો નથી. દારણ કે દીકરી ખાય શું ને કન્યાના મળવાથી વંશ ન્યછે. મારે વેં બીજી કન્યા હોય તો તેને સારે દીકરા પરણાવવો પડે છે. તેથી મોટામને બદલે નાનમ પેદા થાય છે. આવું કરવાથી આપણા લોકો ધણા અણસમજી ને અજાની ગણાઈએ છીએ; મારે સરખેસરખા ગામોના લોકો ભોગા થઈ કન્યાઓ બરોબરીઆ ગામોમાં પરણાવવી, એવો હરાવ કરવાની ધણીજ જરૂર પડી છે ને આવો હરાવ કરવાથી અને તે મુજબ સાલવાથી આપણા લોકોને ધણુંજ સુખ થશે ને કન્યાઓને પણ જે અડચણો ને દુઃખ ભોગવવું પડે છે તે દુર થઈ સુખી થશે. આ હરાવ ધણી બારીક નજરથી જોશે ને તપાસ કરશે તો ઉપર લખેલી સઘળા ઉકીઠત

ધ્યાનમાં બેસશે મારે કન્યાઓ બરાબરીમાં ગામોમાંજ પરણાવતી.
એ ધાણું સાડ છે એમાં કંઈ નાનમ જેવું જણાતું નથી.

૧ સવાત્ર: લેઉવા પાટીદારોમાં સરવેથી સાડ ને ગોટામાં મોટું
ધર, વસોત્રાળા કીશોરદાસ રામદાસનું કહેવાય છે ને ગણીએ
એ, તે એ કીશોરદાસ કન્યા એમની ખીત્ત ગામોમાં આપે
૨. તે એમનાથી તે ઊંચુ ધર નથી તે એ આપે તે એમનાથી
કંઈ પણ ઝોધું કહેવાય, તેપણુ એમની આજર જતી નથી. તે
આપણે તે બરાબરીમાં ગામોને તે ધરાંતેજ આપવાની છે તે
આપણી આજર શી રીતે જશે? વિચારી જુવો.

૨ આગળના વખતમાં પાટીદાર અમદાવાદ ફલીન ગણી ત્યાં
પરણાવતા ને નાના ગામોના બગરદાર પણ આપતા તે બધ કરી પોતે
સરખે સરખામાં આપવા લાગ્યા તેજ મોટા થયા. આપણે પણ
એમ જ છે.

બહેરનામું.

ખેડા જીલ્લાના લેઝવા પાટીદારોના લગ્ન સંબંધી નિયમ વીશે
નીચમ દરારી તેની હદ બાંધવા નીચે પ્રમાણે કાનુનો સને ૧૮૭૦
ના આક્ટ ૮ ની કલમ ૩ પ્રમાણે નામદાર હિન્દુસ્તાન સરકાર
તરફથી મંજુર થઈ સધળા લોકોને બહેર થવા પ્રસિદ્ધ કરવામાં
આવે છે.

સદરહુ કાનુનો તા. ૧ ફેબ્રુવારી સને ૧૮૮૯ થી અમલમાં
આવશે. અને ખેડા જીલ્લાના તમામ લેઝવાઓને લાગુ પડશે.

કાનુનો.

લગ્ન પ્રસંગે તેમજ તેની સાથે સંબંધ રાખતા હરેક પ્રસંગના,
રાવાજ ઉપર ખરચ કરવાનો નીચમ નીચે પ્રમાણે દરાવ્યો છે. તે

(પ)

સીવાય બીજા કોઈ પણ પ્રકારનો અવેજ કોઈએ આપવો નહીં અથવા લેવો પણ નહીં.

૧ કન્યાના બાપ અથવા વાલી તરફથી આપવાની પરંપરા અર પેરામણી ૩ ૧ થી ૩.૨૫૧) થી વધારે હોવી ના જોઈએ, અને તેમાં નીચે બતાવ્યા મુજબ રકમોનો સમાવેશ થાય છે.

૧ ચાંલો એટલે જેના સ્વીકારથી વીવાહ સંપૂર્ણ થયો ગણાય.

૨ વસંત એટલે કન્યાના લાભ માટે અનામત જમ્મે કરવા. રકમ પરંતુ સદરહુ રકમમાં અગાળનો સમાવેશ થતો નથી.

૨ કિપર બતાવ્યા પ્રમાણે અગાળની નીચે બતાવ્યા પ્રમાણે હદ ફરતી છે એટલે કન્યાના બાપ તરફથી આપવાના સંધળા મળીને ૩ ૧ થી ૧૪-૮ સુધી. વરના બાપ તરફથી આપવાના સંધળા મળીને ૩ ૧ થી ૩૦-૮ સુધી.

૩ જ્વન અને તેને લગતા ખર્ચને માટે નીચે પ્રમાણે હદ ફરતી છે. જ્વનમાં ૧૦૦ માણસો અને ૧૦ વેન કરતાં વધારે લેઈ જતાં નાળી અને જ્વન રહે તે સંધળા વખતની આંદર ત્રણ વખત જમાણુ અને ૨ વખત હાજરી કરતાં વધારે ભોજન પુર પાડવું નહીં. તેમજ તે સંધળા વખત માટે દરેક ઘોડા દીઠ ૧૦ પૌન્ડ અને દરેક બળદ દીઠ ૭૫ પૌન્ડ કરતાં વધારે ઘણો આપવો નહીં; અને આવંત્રા લોકો પૈકી ફક્ત લગ્ન કરનારાના જમાણને એટલે વરના અગર કન્યાના બનેલીનેજ ચાંડાના રૂપિયા આપી શકાય તે તે ૩ રથી વધારે ના જતે એ.

૪. દીકરીનાં લગ્ન વખતે પોતાનાં કુટુંબોને જમાડવાનો ખર્ચ ૩ ૧૨૫) કરતાં વધારે થવો ના જોઈએ.

૫. પહેલા આણા વખતે ખર્ચ નીચે બતાવેલી હદ કરતાં વધારે થવો ના જોઈએ.

૧ કોથળાના ૩ ૧થી તે ૩ ૧૧ સુધી.

૨ કન્યાને તેડવા આવનાર માણસોને દક્ષણના સંધળા મળીને ૩ ૧થી ૩ સુધી.

૩ કન્યાને મારે તેલ સોપારી સુખકુ વીગરે સંધળુ મળીને ૩ ૧થી ૩ સુધી.

૪. ૧. બીજા આજ્ઞા વખતે સર્વે રીતભાત મળીને ૩ ૩ કરતાં વધારે આપવા નહીં અને તેડવા આવનાર માણસોને દક્ષણના સંધળા મળી ૩ ૧-૮થી વધારે આપવું નહીં.

૭. વર અથવા બીજાઓ પહેલી વખત કન્યાને ઘેર આવે ત્યારે આંલાના રૂપીઆ બધી રીતના મળી નીચે બતાવેલી હદ કરતાં વધારે આપવા નહીં.

૧ વરને ૩ ૧થી ૧૫ સુધી.

૨ વરનો બાપ, મા, બેન, દાદો, દાદી, દરેકને ૩ ૧થી ૩.૫ સુધી.

૮. કન્યાની પહેલી દીકરીના લગ્ન વખતે તમામ ખર્ચ નીચે મુજબ
૧ મામેરાના ૩ ૧થી ૩ ૭૫) સુધી.

૨ ચુડો અને પાનેતરના સંધળા મળી ૩ ૧થી ૩ ૨૫ સુધી અને કન્યાના બીજા કોઈ પણ છોકરાના લગ્ન વખતે મામેરાનું ખર્ચ સંધળું મળી ૩ ૧૦) કરતાં વધારે શું લેખએ નહીં.

૯. વરનો બાપ, મા, દાદો, દાદી, અને કન્યાના બાપ અથવા માના મોત પ્રસંગે, કન્યાના બાપ પાસે નીચે બતાવ્યાથી વધારે લઈ શકાય નહીં.

૧ પાંચડી સેલા ને બારસ મળી ૩ ૧થી ૧૧) સુધી.

૨ કોગળાનો ૩ ૧)

૧૦. ખોથને માટે ધણામાં ધણા ૩ ૨ બે અને છાબડીમાં ૩ ૩) થી વધારે આપવું નહીં.

૧૧. ચીઠીને માટે દરેક ચીઠીએ ૩ ૧ કરતાં વધારે આપવું નહીં, તેમજ ચીઠીઓને માટે એકંદરે ૩ ૭૫) કરતાં વધારે નહીં.

૧૨ કોઈ પ્રસંગે ખાણું મોકલવાનું અગર મીઠાઈ મોકલવાની બાધ નથી; તેમજ વરકન્યાનું જુદું ઘર માંડે તે વખત પોતાની મરજીમાં આવે તે પ્રમાણે મદદ આપવાને કન્યાનો બાપ મુખતીયાર છે. પરંતુ એ જ્ઞાને વર તરફથી કોઈ પણ જ્ઞાને માગણી થઈ શકે નહીં, તેમજ ઉપર પ્રમાણે કન્યાનો બાપ કંઈ આપે તેનો કોઈ પણ ભાગ વરના આપના ઉપયોગમાં લગાડી શકાશે નહીં.

સરકારે કરેલી રૂલનો વધારો.

જેણે જીલ્લાના લેજિસલાટીવ કોર્પોરેશનના લગ્ન અરથ વીશે નીચમ્ કરાવી તેની હદ બાંધવા હેઠળ લખેલી જસ્ટી કાનુન સને ૧૮૭૦ ના આક્ટ ૮ની કલમ ૨ના હરાવ મુજબ મુંબઈ સરકારે ઘડી કાઢી તે સરકારી આક્ટની કલમ મુજબ આશીર્વાદ ગવરનર જનરલ ઇન કાઉન્સિલે મંજૂર કરી છે.

કાનુન એ હાંસીઆમાં લખેલાં ગામો પૈકી હરકોઈ ગામના લેજિસલાટના કુટુંબનો મરદ અને જેણે જીલ્લા માંહેના ગમે તે ગામના કોઈ કુટુંબની ઓરત એ બેનાં લગ્ન થાય ત્યારે કાનુન ૩ મુજબ જ્વનમાં ૨૦ વીશ માણસ તથા ૨ બે વાહન કરતાં વધારે લઈ જવાં નહીં અને એક વખત જમણ તથા એક વખત હાજરી એ કરતાં વધારે ભોજન પુર પાડવું નહીં.

(૮)

૩૦ જા નડીઆદ, વસો, સોજીત્રા, ભાદરણ, ધરમજ, તારાપુર,
ઝોડ, કીતરસંગ, પીજ, સાવલી, કરમસદ, નાર, સુખાવ,
વસો પાસેનું અલીદ્રા.

સરકારે રૂલ ઠરાવ્યા પછી લોકોએ અરજ આપી તેનો

જવાબ મેહરબાન કસ્ટોડર સાહેબ તરફથી

જત પા. બાપુજી સનદાસ વીગેજે લેજવા પારીદારો રહેવાશી
આણંદ જીલ્લે ખેડાનાને માવજમ થાય જે તમેએ તા. ૨૫મી જાને-
વારી સને ૧૮૮૬ને રોજ અરજી હજુરમાં મોકલી તેનો જવાબ
બહેગાનઆલી નવાબ મોસ્તેનાબ હજરત રાઈટ ઓનરેબલ ગવર્નર
સાહેબ બાહાદુર દરજ્જાસં કસીબના હુકમથી લખામાં આવે છે
કે જે તમે રૂલ બાબત લખ્યા છે તે બાબત સરકારે પાકો વીચર
કર્યા પછી આકટને અનુસરીને સરકારના ગયા માસની તા. ૨૬
મીના નંબર ૩૮૨ ના ઠાહરનામાં પ્રસિદ્ધ કરી હતી, અને રૂલ
૧૫ બાબત તમે જે બહુજ વજન રાખ્યા છે તે રૂલ સદરહુ આકટ
ના આધાર મુજબ નથી. તોપણ નાતના લોકો પરસપર સમજાવ્યા
એવી રૂલ પોતાની મેળે દાખલ કરશે તો તે વાતને હરકત કરવામાં
આવશે નહીં. અરજી સાથે આવેલા કાગળો આ સાથે પાછા મોકલ્યા
છે. તા. ૧૩ ફેબ્રુઆરી ૧૮૮૬.

એન્ડ ઇંગ્રેજમાં સહી

નરમોરામદાસ નરોતમદાસ

અન્ડ સેક્રેટરી નીસબત

સરકારની સહી

(૬)

આ પ્રમાણે હુકમ આવેથી લોકોએ ભેગા થઇ પરસ્પર આપસ આપસ ઠરાવ કરી મેહેરખાન કલેક્ટર સાહેબને ત્યાં દસ્તાવેજની નકલ મોકલી ખુલાસો લીધો તેનો જવાબ.

ખ. નંબર ૨૯૭

સરકારની ખેડ જીલ્લાના કલેક્ટર સાહેબ વી. અણુંદના આપુજી તીકમભાઈ વીજેરેને માલુમ થાય જે તમારી અરજી ૨ મીનહુની જ્વનના ધારાની રૂલનો સારી રીતે અમલમાં ચલાવવા સાફ જ્વનના ગામોના લોકો અરસપરસ કરાર કરી બંધાએલા છે. તે બાબતનો દસ્તાવેજ કરવાને ખરડા સાથે તે દસ્તાવેજને કેટલો સ્ટાંપ જોડે તેનો ખુલાસો માગવા મનજાવતી આવી. તેના જવાબમાં લખવાનું કે સદરહુ બીશે મે. ઉતર વીમાગના કમીશનર સાહેબને પુછતાં તેજી સાહેબના ઈંગ્રેજ કાગળ નંબર ૮૨૨ તા. ૧૬ ૩-૮૬ નો આવ્યાથી લખવાનું કે એ દસ્તાવેજ ઉપર ૧લા પૃષ્ઠની ૫ રકમ પ્રમાણે ૦-૮-૦ આફ આનાનો સ્ટાંપ જોડે. અરજી સાથે ૧ પેલા મુસદ્દાના ખરડામાં આખા રીટ ૭ છે તેના ઉપર મેં હમારી સહીનાં નીશાન કર્યા છે. તા. ૨૩-૩-૮૬.

રજુ હરીલાલ સીરસેતાર ખેડ જીલ્લાના કલેક્ટર સાહેબની ઈંગ્રેજ સહી

કરારનો દસ્તાવેજ.

ખેડ જીલ્લાના લેજિલા પાટીદારોની નાતમાં લખ સંબંધી તથા બીજી રીતે હદ કરતાં વધારે ખરડા થવાને લીધે કન્યા પરણાવા મારે ઘણી મુશ્કેલીઓ નડવા લાગી તથા કન્યાની જીંદગાનીને મારે પેગમ સમાજ રહેવામાં ટીક જોવું જણાઇ આવવાથી સરકારે તા. ૨૬

મી જાનેવારી સને ૧૮૮૬ ને રાજ નંબર ૩૮૨ નો હરાવ થયેલો
 તે તા. ૩૧ મી જાનેવારી સને ૧૮૮૬ ના રાજના મુબારકના જેજીટના
 ભાગ ૧ ના પાને ૧૬ મે સને ૧૮૭૦ ના આકટ ટની કલમ ૩
 મુજબ ધારા છપાવી પ્રસિદ્ધ કરી જેડા જીલ્લાનાં તમામ ગામોને
 કુશ કર્યા છે. તે ધારાનો હેતુ લેજિવા પાટીદારોની નાનની કન્યા-
 ના બચાવનો તથા અણુધટતા ખરચના બચાવનો તથા જ્ઞાતીના
 જાડની સ્થિતિમાં સુધારો કરવાનો છે. અને તે નાતના સાર્વજનીક
 હિતનો છે. તે ધારાનો હેતુ વધારે સારી રીતે પાર પાડવા સાથે તથા
 લેજિવા પાટીદારોની નાતમાં જે નીતી ભરેલા તથા જે સંસારી
 રીવાજો છે, તે વધારે સારી રીતે સચવાય તથા તેમાં સુધારો થાય
 તેટલા કારણુ સાથે નીચે લખેલાં ગામોના નીચે સહીઓ કરનાર
 લેજિવા પાટીદારોનો એવો વીચાર મોજે તાલુકે

ના ગામે ભેગા થઈ કરેલો કે ઉપર કહેલા સરકારે પ્રસિદ્ધ કરેલા
 ધારાનો અમલ ફેજદારી રીતે સરકારથી ચલાવામાં આવશે તેની
 સાથે સદરહુ એકઠાં મળેલાં ગામોએ ફલનો ભંગ સદરહુ ગામોમાં
 થાય નહી, તેટલા માટે નીચે મુજબ હરાવો કરી તેનો અમલ કરવો
 તથા ઉપર કલા મુજબ સંસારી હાલતમાં તથા નીતીના માર્ગમાં
 વધારો થાય તેના સુધારાને સાથે સરકારે પ્રસિદ્ધ કરેલા ધારામાં
 નીચે લખેલા ધારાની અવશ્ય જરૂર છે. તેથી તે ધારા પણ સદરહુ
 એકઠાં મળેલાં ગામોમાં ચલાવા મુનાસબ ગણી કબુલ ગણ્યા છે.
 તેથી સદરહુ એકઠાં મળેલાં ગામોએ હરાવ કબુલ કર્યો છે અને તે
 સદરહુ ધારાનો અમલ કરવા સાથે જેમ જેમ જરૂર જણાય તેમ
 તેમ ફેરફાર યા નવી રચના સાથે ઘટતા નીયમોની જરૂર છે તેથી
 તે નીયમો નીચે મુજબ દાખલ કર્યા છે એ રીતે ઉપર લખેલા

સરકારે પ્રસીદ્ધ કરેલા ધારા તથા તે સીવાયના દરાર (ધારા) તથા નીચમો ઉપર લખ્યા મુજબ એકલાં મળેલાં ગામોએ આપસઆપસ એક કરાર કરી પાળવા માટે કબુલ થઈએ છીએ અને સદરહુ કરાર પ્રમાણે ચાલી વરતવા માટે જે જે ગામો સામીત થાય અથવા આપસ બતાવે તે બાબત પણ નીચમો દરારની અમલ માલમ પડે, વાથી તે બાબત પણ નીચમો દાખલ કર્યા છે. તે રીતે સરવે ધારા તથા નીચમો મુજબ ચાલવા સદરહુ એકલાં મળેલાં ગામો આ કરારનો દસ્તાવેજ કરી આપસઆપસ બંધાઈએ છીએ કે સદરહુ કરાર હમોએ સાવધાનપણાથી વાંચી વંચાવી તથા સમજી તથા પરમેશ્વરને હાજર જાણી હમારા વારને તથા હમારા વાલી વારસોને વારતે બંધાઈએ છીએ કે સદરહુ કરાર મુજબ ચાલીશું તેની કબુલતનો આ કરારનો દસ્તાવેજ સદરહુ ગામો અરસપરસ કરીએ છીએ તે કબુલ છે.

આ કરારમાં દાખલ થઈ નીચે સહીઓ કરેલાં ગામો સીવાય બીજાં ઊંચા વર્ગનાં કુલીન ગામ ૧૪ તથા તે સીવાયનાં બીજાં મોટાં ગામો છે તે ગામોમાં આપણા આ કરાર કરનારા ગામોવાળાએ હદ કરતાં વધારે ખર્ચ સાથે કન્યાઓ પરણાવવાનો ચડસ આપણા લેજવા પડીદારોની નાતમાં થવાથી તે સીવાયના બીજા ગામોને કન્યા મળવાની મરકેલાઈમાં વધારો થતો જતો હોવાથી તથા કન્યાની સંભાળ ખીલકુલ નહી રાખવાથી તથા ખર્ચમાં ઘસાઈ જવાથી સદરહુ ઉપર લખ્યા મુજબ કુલીન ૧૪ ગામોમાંના બીજાં આ કરારમાં દાખલ નહી થએલાં મોટાં ગામોમાં કોઈએ કન્યા પરણાવવી નહી. અને કન્યા પરણાવે તેને આ દસ્તાવેજનો કરાર કબુલ કરનારા ગામોમાંથી સીધી રીતે અથવા આડકતરી રીતે સારા અગર

નરસા પ્રસંગે, કોઈ પ્રસંગે સંબંધ રાખવો રખાવો નહીં અને તેની સાથે હમેશાં કોઈ પ્રકારનો બેહેવાર રાખવામાં આવશે નહીં તથા આ દરાવમાં સામીત્ર રહી, પાછળથી આ દરાવ ભંગ કર્યા બાબત તેની પાસે રૂ. ૧ થી તે રૂ. ૨૦૦૦)

સુધી સરકાર ચલણી દંડ આ દરતાવેજમાં ચાલનારા લખેલાં ગામોને દંડ આપવા પડશે સરહુ દંડની રકમ આપવાથી તે સખસ દ્રીથી સામેલ થવાને હકદાર છે એમ સમજવું નહીં.

૨ પેહેલી કલમમાં લખેલા સખસની પક્ષ કરશે અથવા કોઈ પણ પ્રકારે ગદદ કરશે તો તે માણસને પણ સરહુ કલમ ૧લીમાં કહેલી સખને પાત્ર થશે.

૩ ઉપર કહેલી બીજી કલમમાં લખ્યા મુજબ જે આખું ગામ ચાલશે તો કરારનો ભંગ કરશે તો તે ગામના અંગેનો પાત્રથી રૂ. ૧ થી તે રૂ. ૫૦૦૦) સુધી સરકાર ચલણી દંડ આપવો પડશે તે હમેશાંને મારે દુર રહેશે દંડ આપવાથી પાત્ર તે ગામ દાખલ થવા હકદાર છે એમ સમજવું નહીં.

૪ આ કરાર કબુલ કરનાર ગામોમાં દરેક ગામના જે કોઈ લેજવા પારીદાર આ કરાર કબુલ કરવામાં સામેલ થાય નહીં તેની સાથે કોઈ પણ પ્રસંગે સીધી અથવા આડકતરી રીતે સંબંધ રાખવો નહીં તે રાખશે તો દરેક સખસનો રૂ. ૧ થી તે રૂ. ૫૦૧ સુધી સરકાર ચલણી દંડ લેવામાં આવશે.

૫ સરકારે પ્રસિદ્ધ કરેલા ધારા વિરુદ્ધ ચાલશે અને લગ્ન સખથી રૂ. ૩ વીરુદ્ધ ખરચ કરશે, તો તે માણસ પાસેથી રૂ. ૧ થી તે રૂ. ૫૦૧ સુધી સરકાર ચલણી દંડ લેવામાં આવશે.

૬ સરકારે પ્રસિદ્ધ કરી રૂ. ૩ લાગુ કરી છે તે ખેડ જમીના

રાન્ય સીવાયના બીજાં અંગ્રેજી તથા બીજા રાન્યનાં ગામો જે આ કસરમાં સામેલ હોય તેમને પણ આ દરાવના નીચમો તથા તે નીચમોથી જિલ્લુ ચાલે તે બાબત આ કસરમાં ઉપર કહેલી સજ્જને પાત્ર થશે.

૭ આ કસરમાં જે સખસ અથવા ગામ સામેલ ના હોય તેને કોઈએ કન્યા આપવી અપાવવી નહીં ને આપશે અપાવશે તો ઉપર કહેલી વલી કલમમાં કન્યા આપવા બદલ સજ્જ લખી છે તે સજ્જને પાત્ર થશે.

૮ આ કસરમાં દાખલ થએલાં ગામો તરફથી વહીવટદાર નીમવામાં આવ્યા છે તે નીચે મુજબ.

પા. ગણાભાઈ કાસીભાઈ ભુભેલ. પા. શંકરભાઈ મંગળદા કેરીઆવી. પા. નરણભાઈ રણછોડભાઈ ભુભેલ. પા. મનોરજીભાઈ કેરીઆવી. પા. બંદાર જીરાભાઈ પેપગાતા. પા. કુંડરગાઈ નાગરભાઈ જોખાતા પા. મરગાભાઈ રાયદા પેપગાતા. પા. શીવાભાઈ હગનલલ કરોળી. પા. માધદાસ વેંકાભાઈ ગુતાળ. પા. ભાઈલાલ લલુભાઈ પાટગો. પા. હુંગરભાઈ રણછોડભાઈ કળેડા. પા. ઉમેદ રામદાસ પાટગો. પા. વાગજી મંગળદાસ કળેડા. પા. બેહેચરભાઈ જોતમ દાવડો. પા. નારણભાઈ વેદાભાઈ પરતાળ. પા. સોમાભાઈ કાસીભાઈ વડતાલ. પા. ગોવીંદ દવારકાદાસ પરતાળ.

ઉપર પ્રમાણે સરવે ગામોનાંજે મળી કસર પ્રમાણે ચાલવા સાર વહીવટદાર નીચ્યા છે. આ વહીવટદાર હયાતી સુધી છે. પરંતુ વહીવટદાર પોતાના રાજીનામાથી તથા મરણના કારણથી કમી થશે તે એક માસની અંદર તે ગામવાળાએ કાયદા પ્રમાણે નવા વહી-

વટદાર નીમવો. ને જે બાકીના વહીવટદાર હયાત હશે, તેમણે કં-
રેલા હરાવો ચલાવવાની સત્તા છે. આ હરાવનો કોઈએ ભંગ કર્યો
હોય તો તે વાતની ઉપર લખેલા વહીવટદારની કમેટી હરાવી છે
તેમને જાહેર કરવી. અને જાહેર કર્યા પછી દસ દીવસની અંદર
મુકદ્દર દીવસ વખતે બંદોબસ્ત માટે એકલા મળવું. અને વધારે
તથા તે વાતનો નીકાલ થશે તે મુજબ કરવું.

૯ કમેટીને કોઈ પણ માણસની જરૂર જણાશે, તો કેવું મા-
ણસ ને કેવી જોખમદારીથી માણસ નીમવો તેનો અધિકાર છે.

૧૦ આ હરાવના કર્તવ્ય કામને માટે ખરચ સારૂ વસાઉ ખરચના
બંદોબસ્તની જવાબદારી હરેક વહીવટદાર ઉપર છે. અને તે વહી-
વટદારે પોતપોતાને ગામેથી સવડ કરી આપવી.

૧૧ નાયમોમાં વધારો કરવાની તથા કમી કરવાની તથા ફેર-
ફાર કરવાની સત્તા વધારે મતથી વહીવટદારને અને હરાવેલા વહી-
વટદાર પૈકી પાંચ વહીવટદાર ઓછામાં ઓછા ભેગા થવાથી તમામ
કમેટીનું કામ ચાલી શકે.

૧૨ વહીવટદારોને તથા વહીવટદારો પૈકી કલમ ૯માં લખ્યા
મુજબ તેટલા વહીવટદારો તરફથી દીવાની અગર બીજી જગોએ
દાવો અથવા ફરીઆદ કરીને અરજ વાગેરે કામ કચ્છ કરનારા
ગામોના લોકો તરફથી મુખતીયાર પાંચા સેવકરામ ત્રાંબકરામ
વણુસોલનાને

મુખતીયાર નીમી અખતીયાર આપી-
એ છીએ પરંતુ તે બાબતમાં વધુ અનસ્વી કામ કંઈ કરવું નહીં.

૧૩ કરાર કચ્છ કરનાર ગામોને તે પૈકી કોઈ ગામને ઉપર
લખેલા કારણ સીવાય બુદ્ધ કરાશે નહીં.

૧૪ જે ગામ આ કરાર કચ્છ કરશે તે ગામને ઉપર તથા

હવે પછીના જે જે નીયમો થાય તે તમામ નીયમો લાગુ થશે.

૧૫ જે દંડ તથા ખીજી રકમો આ પંચમાં આવે, તે આ કરાર કબજા કરનાર ગામોના લેજિવા પાટીદારોની મીલકત થશે. અને તે મીલકતની વ્યવસ્થા કરવાના અધિકાર પણ હરાવેલા વહીવટદારોને છે. અને તે લેજિવા પાટીદાર જેમ જેમ છેવટ સુધી આદુ હરાવને વળગી રહેશે તેમનો તે મીલકત ઉપર હક છે. તે સીવાય ખીજી કોઈને નથી.

૧૬ આપણી નાતની સ્ત્રીઓને તથા પરણાવેલી દીકરીઓને સીમમાં જવા આવ નથી તે રીવાજથી જે ઉલટું આવશે તેને તે ગામવાળાએ સજા કરવી.

૧૭ કન્યા પરણાવામાં કોઈએ કન્યાનો પદસો લેવો નહીં આ નીયમથી બિલકુલ જે આવશે તેને તે ગામવાળાએ સજા કરવી જોઈએ અને તેમ કરવામાં કસુર કરશે તો એક માસ પછી ખીજી ગામવાળાએ વીચાર કરી જે હરાવ કરશે તે હરાવ મુજબ તે ગામે વસતું પડશે.

બધરીઓની ખોરાકી પોશાકી બાબતમાં તકરાર હોય તો તે બાબત ગામના આગેવાનોને જાહેર કરવું. અને તેમણે તે બાબત બંધાયસ્ત કરી આપવો જોઈએ તે પેહેલાં સરકારમાં ફરીઆદ કરવી વાજબી નથી.

૧૮ સ્ત્રીની ઉંમર ૨૫ વરસની થાય, ત્યાં સુધી ફરીથી કોઈ પુરૂષે પરણવું નહીં. અને સ્ત્રીની ઉપરની ઉંમર સુધીમાં છોકરાનું ફરજન હોવાત નહીં હોય તો પછી ફરી પરણવાને છુટ છે. સ્ત્રીની ૨૫ વરસની ઉંમર પેહેલાં પણ યોગ્ય કારણસર પોતાના ગામની પરવાનગીથી પરણવાને છુટ છે.

૨૦ આપણા લેજેના પારીદારની નાનમાં પ્રથમથી કન્યા પર-
જાવે ત્યારે નાત જમાડવાનો આજ્ઞ હોતો. તે હાજ સરકારે વધારે
ખરચ કરવાનું બંધ કર્યું તેથી નાત જમાડવાનો આજ્ઞ બંધ કર્યો છે
માટે નાત લોકોએ જમાડવી નહીં. આ કરાર અમે નીચે સહીઓ
કરનાર ગામેના લોકોએ પેપજાતા મુકામે ભેગા થઈ પોતપોતાની
નરાજીખુશીથી તથા અકલ હેશીયારીથી તથા સાવધાનપણેથી લખી
આપી બંધાઈએ છીએ માટે કબજા છે સંવત ૧૯

પારીદારની કરાર કબજા કરનાર

ગામેના લોકોની સહીઓ

સાક્ષીઓ

પંચે કરેલા ઠરાવ.

- ૧ વરને પ્રથમ ચાલો કરે ત્યારે પાસમાં ૩૫) શ્રીફળ આપવું
- ૨ વરને પરદણના ૩૫થી ને ૩૫૧) સુધી આપવા.
- ૩ વરને માંડવામાં ચાલના ૩૫થી ૩૨૫) સુધી આપવા.
- ૪ માયામાટલુ સાલા વીંગેરે થઈ ૩૧૦થી ૩૧૫ સુધી આપવું.
- ૫ વસંતની જાણસ વરના આપે કન્યાને ૩૧૦૧) આપવી.
- ૬ વેવઈ તથા વેચાણને દરેકને ૩૫) સુધી આપવા.
- ૭ જમઈ થયા આવે ત્યારે વરને ૩૧૧) સુધી આપવા.
- ૮ પેહેલે આણે છીદરાં વીંગેરે સર્વ મળી ૩૧૧) સુધી નો
અવેજ આપવો.

૯ ફક્ત માટલી ૧ વખત ૩૫) નો અવેજ આપવો.

૧૦ જનમાં ૭૫ માણસથી વધારે જવું નહીં.

૧૧ જનમાં ૮ વેનથી વધારે લઈ જવાં નહીં.

૧૨ ભાગોએ પરચુરણ ૩૫ થી વધારે કરવું નહીં.

૧૩ પંચગેર પંડ્યા સેવકરામ ત્રંબકરામને દરેક રીવાએ ૩ ૨
એ આપવા. ૧ વર તરફથી ને ૧ કન્યા તરફથી એ મુજબ.

૧૪ પહેલા આણામાં ૧ ગોરને ૧ વાળદને ૧ માફનો શવણી-
આને ૨ વા એ રીતે આપવું એથી વધારે નહી.

૧૫ તેડવા જ્ય ત્યારે એ માણસ વગર જવું નહીં તેમાં એક
ધરણ બેઠએ.

રજા સાડી સતાવીસ. કન્યાના તરફના માંડવાનાં દાપો ૩.

ગોર	વાતદ	પરચુરણ
૧) ચાંદાનો	૧) ચાંદાનો	૧) મળીને
૧) લગનનો	૧) સાંમઠી	૧) સુતાર બાજટ
૧) પદખાંમાણ	૧) કલ્લાનો	૧) દરજી
૨) અન્નાસન	૧) પગ પખાળ્યાનો	૨) કુભાર ચોરીના
૧) સોના સળા	૧) સોના સળા	૧) તેરણ મેડો બારાટને
૧) અણુવર	૧) અણુવર	૧) સોનીને
૧) ભાગેજો પંચવા-	૧) ભાગેજો પંચવા-	૧) છતારીને
જાંદનો લક છે	જાંદનો લક છે	૧) માંડવો બંધામણ
૧) માટલીનો	૧) માટલીનો	૧) ભોળને
		૨) ઉતારો

૮

૧૨૧

જો પરચુરણ ગામના રીવાજ મુજબ દાપો.

ગોરને. સુકરી. વરમાળ ચાર દાપો. લગન પંચામણ.

૧) ૧) ૧)

માંડવામાં ચાંદાની દક્ષણા. માંડવો પુક્યાના સુપગમાં

૧)

વા

એ ગામના રીવાજ મુજબ ઉપર લખ્યા શીવાય આપવું,
વાળંદને. માટલીનો. ૧ ગ્રહસાંતીકનાં લુગડાં. એ આપવું.
પીડીનાં લુગડાં લેવાનો પણ હક છે.

૨ ૩ ૨ બે કંન્યાને માંડવે પંચ ગોર સેવકરામ ત્રંબકરામના
લેવા તેમાં ૩ ૧) વરના બાપે કસુબા વખત આપવા તે કંન્યા ત-
રફનો માંડવે બેસે ત્યારે લેઈ વહીવટદારે રાખવા તે ગોર આવેથી
આપવા.

વરના તરફનાં દાપાં ૩. ૧૨૫

ગોર.	વાળંદ.	પરચરણ.
૧) ચાંદાનો	૧) ચાંદાનો	૧) તલાટી
૨) ગેરગોત્રીયાં	૧) થાળીનો	૧) પંચગોર
૧) વસંતની દક્ષણ	૧) પાટ પાથરાણું ગોદડાનો	—
૧) કંન્યા જોવાનો	૧) કંન્યા જોવાનો	૨
	૧) ભાગેળે દીવેલનો	
૫)	૧૫ પીડી પોતીયુ છાલુ	

પા

ગામના રીવાજ મુજબનાં દાપાં.

વરની પોસનો ૩ ૧) વાળંદને ગામના રીવાજ મુજબ લેવો છે.
પીડી તથા ગ્રહસાંતીકનાં લુગડાં ગામ રીવાજ મુજબ વાળંદનો હક છે.
ગોષ્ઠનાં નાખવાની માટલી વાળંદનો હક છે.
વર અને કંન્યાના જાનેના ગ્રહસાંતીકમાં ગોરને આપવાનું છે.
વરના બાપે કંન્યાના ગામમાં, માતાજી, મહાદેવજી, મંદીર
જીદાપત્ર, પરવડી, હિતારો એ ગામ રીવાજ મુજબ વરતણું.

(૧૯)

પરચુરણ હરાવ.

- ૧ ગામમાં હરવાદરવામાં પાધડી સીવાય જવું નહીં.
- ૨ માંડવો પુખવા બેસે ત્યારે આપા કાષ્ટને મારવા નહીં.
- ૩ પંચ બેશું થાય તેની કકોતરી આવે ૧૦૦ ઉપરાંતની વસ્તીના ગામથી ૮ માણસ અંદરનાએ ૬ પંચોતેર અંદરનાએ ૫ પંચાસ અંદરનાએ ૩ પચીસની અંદર ૨ એથી વધારે જવું નહીં.

પંચમાં ફાખલ છે તે ગામની યાદ.

૧ કુંતેડા.	૬ પેપળાતા.	૧૧ આખડોલ.
૧ ભુબેલ.	૭ કેરીઆવી.	૧૨ પાટગોલ.
૩ દારડા.	૮ વરતાલ.	૧૩ કરોલી.
૪ સંધાણ.	૯ વલાસણ.	૧૪ ખીલોદરા.
૫ આંમણોલી.	૧૦ ગુતાલ.	૧૫ મંજીપરા.
		૧૬ કમળા.

૧ વરને ગામમાં કે નાના ગામમાં કસુંબો પાવા બોલાવે ત્યારે વાળાંદને ૩ ગા આપવો.

૨ વર પરણવા જાય ત્યારે કસુંબા વખત ગામના રીવાજ મુજબ આપવું.

૩ કક્ત સાગી કટારીના ૩ ૧ થી તે ૩ ૩) સુધી આપવા.

૪ ફોષ માટલાના પણ ૩ ૧ થી તે ૩ ૩) સુધી આપવા.

૫ બારણું અટકાવવું તથા છાંટણું વીગેરે કંઈ કરવાનું નથી મારે તેમાં કંઈ આપવું લેવું નહીં.

૬ કન્યાના સાસરા વીગેરેને ખાંડ ખીરસે તો તેની શક્તિ મુજબ જણસ આપવી.

આ ચોપડીમાં જે જે બાબત દાખલ કરી છે તે હમે વાચક
સમજીને દાખલ કરી તે મુજબ ચાલવા કબુલ છીએ ને કુલમા
નીચે સહીઓ કરનારની મરજી મુજબ દાખલ કરાવી છે તા.
સવત ૧૯૬૪ ના વર્ષશાખ વદ ૧૦ ર્ષબ ૩ શેરકરામ ત્રાંચકરામ

વળીસાચ

પાં શંકરભાઈ મંગળભાઈ સહી. ફરીઆવી.

પાં કુળેરભાઈ નાગરદાસ સહી દા. પોતે. આખડોલ.

પાં ગોવિંદભાઈ દેસાઈભાઈ સહી દા. પોતે ભુભેલ.

પાં બકોરભાઈ જીવાભાઈ સહી દા. પોતે પીપલાના.

પાં ભાઈલાલ લલ્લુભાઈ સહી દા. પોતે પાટંગેલ.

મુકામ ફરીઆવી.

પંચથી કોઈ કન્યા બહાર આપવાનું મન હોય તો તા. પાં
સેથી રૂ ૫૦૧) દડ લેવો પણ ૫૦૧)ની વરહણનો વરહણ ને પંચન.
ગામ તેડે તોજ તેને બહાર જવાની છુટ છે ને જનને હ દાખલ
દાખરી કરાવે.

પાં બકોરભાઈ જીવાભાઈ સહી.

પાં ગોવિંદભાઈ દેસાઈભાઈ સહી દા. પોતે.

પાં ભાઈલાલ લલ્લુભાઈ સહી દા. પોતે

